

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
MUZEUM ZIEMI CHEŁMIŃSKIEJ
W CHEŁMNIE ZA ROK 2022**

Rozdział I **Informacje ogólne**

1. W roku 2022 Muzeum Ziemi Chelmskiej w Chelmsku realizowało swoje cele i zadania statutowe. Przy zachowaniu odpowiednich środków bezpieczeństwa dotyczących pandemii wirusa SARS-CoV-2, wywołującego chorobę COVID-19, wszystkie zaplanowane działania MZCh zostały zrealizowane. Do zadań statutowych należą:
 - 1) gromadzenie zabytków, dzieł sztuki i materiałów dokumentacyjnych w statutowo określonym zakresie, pozyskiwanych w drodze zakupów, darowizn, zapisów, depozytów, wymiany;
 - 2) inwentaryzowanie, katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych zbiorów oraz materiałów dokumentacyjnych;
 - 3) przechowywanie zgromadzonych zbiorów, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych;
 - 4) zabezpieczenie i konserwacje zbiorów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie zabytków archeologicznych nieruchomych oraz innych nieruchomych obiektów kultury materialnej i przyrody;
 - 5) urządzenie wystaw stałych i czasowych;
 - 6) organizowanie badań i ekspedycji naukowych, w tym archeologicznych;
 - 7) prowadzenie badań archeologicznych oraz poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, po uzyskaniu pozwoleń, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 5 i 12 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
 - 8) prowadzenie działalności edukacyjnej;
 - 9) popieranie i prowadzenie działalności artystycznej i upowszechniającej kulturę;
 - 10) udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych;
 - 11) zapewnienie właściwych warunków zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji;
 - 12) prowadzenie biblioteki fachowej;
 - 13) prowadzenie działalności wydawniczej, w tym publikowanie i rozpowszechnianie katalogów, przewodników wystaw, materiałów informacyjnych z zakresu działalności Muzeum, na temat Chelmska oraz wydawnictw naukowych;
 - 14) działalność na rzecz rozwoju turystycznego miasta Chelmska, w szczególności:
 - a) prowadzenie Informacji Turystycznej
 - b) działania związane z promocją Muzeum oraz promocją turystyczną miasta Chelmska i ziemi chelmskiej, jak również współpraca z Urzędem Miasta Chelmska w tym zakresie, gwarantująca spójny kierunek promocji miasta,
 - c) prowadzenie usług związanych z obsługą ruchu turystycznego, w tym świadczenie usług przewodnickich,
 - d) monitoring ruchu turystycznego;
 - 15) współpracę z polskimi i zagranicznymi muzeami, administracją rządową i samorządową, instytucjami kultury, polskimi i zagranicznymi instytutami naukowo-badawczymi, organizacjami pozarządowymi, a także innymi osobami prawnymi, jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej oraz osobami fizycznymi.

2. W ostatnim roku, zgodnie z zarządzeniami Dyrektora Muzeum Ziemi Chełmińskiej zostały podjęte działania w celu poprawy funkcjonowania instytucji, w szczególności:
 - 1) Zarządzenie nr 1/2022 w sprawie planu promocji Informacji Turystycznej w Muzeum Ziemi Chełmińskiej;
 - 2) Zarządzenie nr 2/2022 w sprawie refundacji kosztów zakupu okularów korygujących wzrok pracownikom zatrudnionym na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe w Muzeum Ziemi Chełmińskiej;
 - 3) Zarządzenie nr 3/2022 w sprawie zmiany cen usług przewodnickich po muzeum;
 - 4) Zarządzenie nr 4/2022 w sprawie godzin otwarcia Informacji Turystycznej oraz Muzeum Ziemi Chełmińskiej dla zwiedzających w sezonie turystycznym 2022 r.;
 - 5) Zarządzenie nr 5/2022 w sprawie nieodpłatnego zwiedzania Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie przez obywateli Ukrainy w sezonie turystycznym 2022 r.;
 - 6) Zarządzenie nr 6/2022 w sprawie zmiany cen produktów w Informacji Turystycznej w Chełmnie;
 - 7) Zarządzenie nr 7/2022 w sprawie powołania stałej komisji przetargowej i utworzenia regulaminu pracy stałej komisji przetargowej w Muzeum Ziemi Chełmińskiej;
 - 8) Zarządzenie nr 8/2022 w sprawie przyjęcia polityki ochrony danych osobowych;
 - 9) Zarządzenie nr 9/2022 w sprawie instrukcji kancelaryjnej i jednolitego rzeczowego wykazu akt dla Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie;
 - 10) Zarządzenie nr 10/2022 w sprawie ustalenia wysokości opłat za korzystanie z usług Muzeum Ziemi Chełmińskiej przez pracowników muzeum, członków ich rodzin oraz pracowników innych Instytucji kultury;
 - 11) Zarządzenie nr 11/2022 w sprawie ustalenia wysokości pogotowia kasowego w Muzeum Ziemi Chełmińskiej;
 - 12) Zarządzenie nr 12/2022 w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji sald w drodze weryfikacji do dnia 15 stycznia 2023 roku w Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie;
 - 13) Zarządzenie nr 13/2022 w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji w Muzeum Ziemi Chełmińskiej.

Rozdział II Działalność muzealna

Liczba muzealiów własnych w zbiorach muzeum na koniec roku sprawozdawczego 2022 wynosiła **6813** pozycji o łącznej wartości **272 514,42 PLN**, w tym:

1. archeologiczne „A”: **208** pozycji o wartości **15,00 PLN**;
2. artystyczno-historyczne „H”: **1304** pozycje o wartości **105 374,21 PLN**;
3. dokumentowe „D”: **2887** pozycji o wartości **109 653,14 PLN**;
4. ewidencji (dotyczących okresu po 1945 r.) „E”: **2414** pozycji o wartości **57 472,07 PLN**.

W 2022 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie wzbogaciło zbiory o **154** pozycje o wartości **19 556 PLN**. Wzrost muzealiów w poszczególnych działach kształtuje się następująco:

1. archeologicznych „A”: przybyło 1 pozycja o wartości 0 PLN;
2. artystyczno-historycznych „H”: przybyło 20 pozycji o wartości 12 032,00 PLN;
3. dokumentowych „D”: przybyło 67 pozycji o wartości 5554 PLN;
4. ewidencji (dotyczących okresu po 1945 r.) „E”: przybyły 66 pozycje o wartości 1970 PLN.

Łączna liczba i wartość w PLN muzealiów własnych w zbiorach MZCh		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2022 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
liczba: 6659 wartość: 252 958,42	liczba: 6813 wartość: 272 514,42	+2,31 +7,73

Depozyty wynoszą **5** pozycji o wartości **45 750 PLN**. W ich skład wchodzi:

1. Jus Culmense – właściciel: Miejska Biblioteka Publiczna w Chełmnie (wartość 150 PLN);
2. sztandar Komendy Hufca ZHP Chełmno – właściciel: ZHP Toruń (wartość 600 PLN);
3. obraz „MBB Chełmińska” Antoniego Piotrowicza – właściciel: parafia pw. WNMP w Chełmnie (wartość 15 000 PLN);
4. obraz „Archanioł Gabriel” Antoniego Piotrowicza – właściciel: parafia pw. WNMP w Chełmnie (wartość 20 000 PLN);
5. obraz „Portret Wojciecha Łożyńskiego” Kazimierza Szmyta – właściciel: Toruńskie Towarzystwo Naukowe (wartość 10 000 PLN).

W 2022 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie zakupiło **26** pozycji o wartości **8864,00 PLN**. Pozostały wzrost to dary – **128** pozycji o wartości **10 692,00 PLN**.

Do najciekawszych muzealiów zakupionych w 2022 r. można zaliczyć:

1. Zbiór pocztówek z Chełmna;
2. Fotografia lotnicza Chełmna z okresu I wojny światowej;
3. Dwie najstarsze znane dotąd fotografie Chełmna przedstawiające widok na ratusz i kościół klasztorny Sióstr Miłosierdzia z 1865 r.;
4. Zestaw dwóch widoków – zabudowań we wsi Rożnowo pow. chełmiński, 1863 r.;
5. Antoni Piotrowicz, „Grosz czynszowy”, obraz olejny, kopia Tycjana;
6. Filiżanka porcelanowa z widokiem klasztoru w Chełmnie, XIX/XX w.;
7. Pudółko drewniane zamykane z nadrukiem: Albert Schwenk Uhren&Goldwaren Culm a.W.;
8. Fotografia grupy jeńców rosyjskich wystana z Matego Czystego, 1915 r.;
9. Obrazek Mater Dolorosa Matka Boska Bolesna Chełmińska, pocz. XX w.

Do najciekawszych darów od osób prywatnych i instytucji w 2022 r, można zaliczyć:

1. Dokumenty dotyczące działalności Braci Fitzermann w Chełmnie, okres międzywojenny;
2. Dokumentacja dotycząca działalności Koła byłych Żołnierzy 66 Pułku Piechoty, 1988–2004;
3. Cudowny Obraz Matki Boskiej Chełmińskiej, druk M. Putiatycki, okres międzywojenny;
4. Kronika Rycerstwa Chełmińskiego z lat 1994–2001;
5. Fotografie mieszkańców Chełmna wykonane w atelier Stanisława Delika, lata 60.–80. XX w.;
6. Tasiemka firmowa z napisem: Skład kapeluszy damskich Helena Mordawska, Chełmno Rynek 10, okres międzywojenny;
7. Siekierka kamienna z Jeleńca, neolit;
8. Wykaz członków należących do Towarzystwa Pomocy Naukowej, druk, 1853–1854;
9. Fotografie uczniów i profesorów gimnazjum chełmińskiego z początku XX w.;
10. Fotografia uroczystości przy Pomniku Sedańskim na Rynku w Chełmnie, 1918 r.;
11. Fotografie uczennic z gimnazjum żeńskiego w Chełmnie, lata 20. XX w.;
12. Zbiór pamiątek rodziny Nikielewskich z Chełmna (fotografie, żyrandol porcelanowy, portret olejny Dominiki Nikielewskiej, amfora, fotel drewniany z okresu międzywojennego);
13. Zbiór fotografii obozu Reichsarbeitsdienst (Służba Pracy Rzeszy) w Chełmnie, II wojna św.;
14. Zbiór pocztówek miłosnych – początek XX w.

W okresie sprawozdawczym Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie udostępniono/użyczało kopie cyfrowe swoich zbiorów:

1. Leszek Sarnowski do publikacji *Franciszek Baumgart osaczony bohater*;
2. Bistro „Nienazarty” – pocztówki i widoki kamienicy przy ul. Biskupiej 2 (dawna Kawiarnia Frąckowskich);
3. Joanna Pilkiewicz – pocztówka – widok na stadion i ogródki działkowe w Chełmnie w czasie II wojny światowej;
4. Fundacja Instytut Kultury Popularnej – *Felicja Kruszevska. Pisane wiatrem na skórze*;
5. Fundacja 9 Hills – plan Chełmna z XVIII w.;
6. Katolickie Pallotyńskie Szkoły w Chełmnie – materiały związane ze sportem w Chełmnie;
7. Paweł Nastrożny – Muzeum w Grudziądzu do publikacji *Wojsko w przestrzeni miast w XIX i XX w.*

Ogółem w 2022 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie odwiedziło **10 120** osób, w tym: dorośli – **5853**, dzieci/młodzież – **4267**. Szczegółowa frekwencja przedstawiała się następująco:

1. bilet bezpłatny (czwartek – wstęp wolny; „Noc muzeów” oraz dzieci poniżej 6. roku życia) – 2295 osób (dorośli – 1430, dzieci – 865);
2. wydarzenia (odczyty, spotkania, prelekcje, otwarcia wystaw, wykłady itp.) – 821 osób (dorośli – 652, dzieci – 169);
3. bilet indywidualny – 3048 osób (dorośli – 2388, dzieci – 660);
4. Szkółka Muzealna – 1780 osób (67 lekcji);
5. Baszta Prochowa – 147 osób (dorośli – 100, dzieci – 47);
6. bilet grupowy (powyżej 20 osób) – 1294 osoby (dorośli – 653, dzieci – 641);
7. bilet na zwiedzanie aresztu – 735 osób (dorośli – 630, dzieci – 105).

Łączna frekwencja odwiedzających MZCh		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2022 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
9575	10 120	+5,69

5
zł

BILET
GRUPOWY
group ticket

7
zł

BILET
NORMALNY
regular ticket

BILET
BEZPŁATNY

FREE TICKET

5
zł

BILET
ULGOWY
reduced ticket

aktualne wzory biletów wstępu do Muzeum Ziemi Chełmińskiej

Rozdział III

Działalność promocyjno-wystawiennicza

W 2022 r. zwiedzającym udostępniono wystawy stałe w chetmińskim Ratuszu oraz Baszcie Prochowej:

1. *Dzieje Chetmna;*
2. *Dr Ludwik Rydygier – światowej sławy chirurg polski;*
3. *Z pradziejów Chetmna i okolic;*
4. *Antoni Piotrowicz (1869–1923) chetmiński artysta malarz.*

W okresie sprawozdawczym Muzeum Ziemi Chetmińskiej w Chetmnie zorganizowało następujące wystawy czasowe:

1. *Wizerunki świętych patronów w rzeźbie ludowej i dawnej grafice dewocyjnej ze zbiorów Łukasza Ciemińskiego* (listopad 2021 – styczeń 2022) – Sala Mieszczańska;
2. *Michał Stępień, Plakat literacki* (styczeń 2022 – luty 2022) – Sala Mieszczańska;
3. *Szukam żony, szukam męża – ogłoszenia matrymonialne* (luty 2022 – marzec 2022) – ul. Grudziądzka (Walentyńki Chetmińskie);
4. *Wspomnienia z podróży* – wystawa fotografiki (marzec 2022 – kwiecień 2022) – Sala Mieszczańska;
5. *Paweł Wyborski Wokół praobrazu i pramiejsca. Obrazy o ikonie* (kwiecień 2022 – maj 2022) – Sala Mieszczańska;
6. *Jacek Malczewski Kobieta w ogrodzie* – Noc Muzeów – Sala Ślubów;
7. *Moja I Komunia św.* (maj 2022 – lipiec 2022) – Sala Mieszczańska;
8. *Toko Hosoya Ilustracje* (lipiec 2022 – wrzesień 2022) – Sala Mieszczańska;
9. *100 lecie Zgromadzenia Sióstr Misjonarek św. Rodziny w Chetmnie* (wrzesień 2022 – październik 2022) – Sala Mieszczańska;
10. *Za siódmą górą za siódmą rzeką – japoński warsztat papierniczy* – (październik 2022 – grudzień 2022);
11. *W kotysce ziemi obiecanej. Przedwojenne szopki bożonarodzeniowe ze zbiorów Łukasza Ciemińskiego* (grudzień 2022 – luty 2023) – Sala Mieszczańska.

Oprowadzanie kuratorskie po wystawach:

- *Wizerunki świętych patronów w rzeźbie ludowej i dawnej grafice dewocyjnej ze zbiorów Łukasza Ciemińskiego;*
- *Moja I Komunia św;*
- *W kotysce ziemi obiecanej. Przedwojenne szopki bożonarodzeniowe ze zbiorów Łukasza Ciemińskiego.*

W 2022 r. Muzeum Ziemi Chetmińskiej w Chetmnie wygenerowało w Internecie:

1. zasięg strony na Facebook – 80 738;
2. ilość postów na profilu Facebook – 438;
3. ilość polubień/obserwacji profilu Facebook na koniec 2022 r. – 3305;
4. zasięg strony na Instagramie – 2577;
5. ilość postów na profilu Instagram – 123;
6. ilość polubień/obserwacji profilu Instagram na koniec 2022 r. – 247;
7. wejść na stronę WWW – 13 248.

Social Media – zasięg strony		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2022 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
FB – 77 782 IG – 244	FB – 80 738 IG – 2577	FB – +3,80 IG – +956,15

Social Media – liczba polubień/obserwacji profilu		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2022 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
FB – 2964 IG – 73	FB – 3305 IG – 247	FB – +11,50 IG – +238,36

Rozdział IV

Działalność badawcza i edukacyjna

W zajęciach edukacyjnych Szkołki Muzealnej przeprowadzono **67** lekcji (wzrost o 8% do roku 2021) o tematyce regionalnej i ogólnohistorycznej. W zajęciach uczestniczyło **1780** (wzrost o 52,01 % do roku 2021) uczniów szkół podstawowych, średnich i przedszkoli z obszaru Chełmna i powiatu chełmińskiego. Zajęcia realizowane były na salach ekspozycyjnych wystaw stałych i czasowych, w przestrzeni miejskiej oraz chełmińskich kościołach i klasztorze. Najbardziej popularnymi tematami były:

1. Zasady zachowania się w muzeum;
2. Legendy chełmińskie;
3. Zajęcia dot. wystawy czasowej *Moja I Komunia św.*;
4. Życie i działalność prof. dra Ludwika Rydygiera;
5. Dzieje kościoła farnego w Chełmnie – cechy charakterystyczne stylu gotyckiego;
6. Chełmno w epoce średniowiecza;
7. Zajęcia dot. wystawy czasowej *W kotysce ziemi obiecanej. Przedwojenne szopki bożonarodzeniowe ze zbiorów Łukasza Ciemińskiego.*

W roku sprawozdawczym Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie współpracowało z takimi instytucjami jak:

1. Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu;
2. Książnica Kopernikańska w Toruniu;
3. Muzeum im. ks. Władysława Łęgi w Grudziądzu;
4. Muzeum Okręgowe w Toruniu;
5. Muzeum Etnograficzne w Toruniu;
6. Muzeum Dyplomacji w Bydgoszczy;
7. Muzeum Diecezjalne w Toruniu;
8. Archiwum Państwowe w Toruniu;
9. Muzeum Narodowe w Gdańsku;
10. Muzeum Gdańska;
11. Archiwum Diecezjalne w Pelplinie;
12. Archiwum Diecezjalne w Elblągu;
13. Wydział Sztuk Pięknych UMK w Toruniu;
14. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie;
15. Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Bydgoszczy;
16. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
17. Szkoły Podstawowe w Chełmnie i powiecie chełmińskim;
18. Zespół Szkół nr 1 oraz Zespół Szkół nr 2 w Chełmnie;
19. 3 Włocławski Batalion Drogowo-Mostowy;
20. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Zawodowego w Grubnie;
21. Katolickie Pallotyńskie Szkoły Chełmnie;
22. Technikum Mundurowe w Chełmnie;
23. Koło Przewodników PTTK w Chełmnie;
24. Klub Jazdy Konnej „Joker” w Działowie;
25. Starostwo Powiatowe w Chełmnie;
26. Fundacja 9 Hills;
27. Chełmiński Dom Kultury;
28. Miejska Biblioteka Publiczna w Chełmnie;
29. Instytut Kaszubski w Gdańsku;
30. Ortopedyczno-Rehabilitacyjny Szpital Kliniczny im. Wiktora Degi Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu;

31. Antykwariat Wu-El Szczecin;
32. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy;
33. Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna;
34. Instytut Kultury Popularnej w Poznaniu;
35. TVP 3 Bydgoszcz;
36. MMS Studio;
37. Mondi Świecie.

Na koniec 2022 r. wewnętrzna biblioteka muzealna zawierała **5226** pozycji o wartości **121 698,63** PLN. W roku sprawozdawczym dokonano:

1. zakupu: 10 pozycji o wartości 519,44 PLN;
2. darowizny: 58 pozycji o wartości 1929 PLN;
3. inne: 4 pozycje o wartości 130 PLN.

Stan księgozbioru – liczba woluminów		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2022 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
5154	5226	+1,40

Do najciekawszych pozycji księgozbioru pozyskanych w 2022 r. należy zaliczyć:

1. Klemens Derc, *Zarys biograficzny Sługi Bożego Księdza Biskupa Konstantyna Dominika* przygotował do druku, wstępem opatrzył oraz dodatkowymi ilustracjami Józef Borzyszkowski, Gdańsk – Wejherowo 2022;
2. Piotr Samól, *Architektura kościołów dominikańskich w średniowiecznych Prusach*. Słowo/Obraz Terytoria, Gdańsk 2022;
3. Miesięczniki Diecezji Chełmińskiej z lat 1929, 1931, 1932, 1936, 1937, 1938;
4. *Königliches Katholisches Gymnasium zu Culm. Programm zu dem 1 und 2 August 1873 inter Aula des Gymnasiums*, Culm 1873.

W 2022 r. przeprowadzono 3 kwerendy naukowe na poszczególnych polach badań:

1. Kwerenda dotycząca działalności Antoniego Piotrowicza – Archiwum Państwowe w Bydgoszczy, Biblioteka Gdańska PAN, Biblioteki Cyfrowe – Polona, Anno, Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa;
2. Kwerenda dotycząca gimnazjum chełmińskiego – Archiwum Państwowe w Toruniu;
3. Kwerenda dotycząca widoków Chełmna – Archiwum Państwowe w Toruniu, Biblioteka Gdańska PAN.

W 2022 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie udostępniało swoje zbiory i dokonywało kwerend dla:

1. Muzeum w Grudziądzu – znaleziska archeologiczne w Wabczu w materiałach Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego, Oddział w Chełmnie;
2. Wydział Konserwacji UMK w Toruniu – pastel Bronisława Kopczyńskiego „Niedzielne popołudnie w Chełmnie”;
3. Uniwersytet kardynała Stefana Wyszyńskiego - materiały dotyczące wybitnego przemysłowca i myśliciela Stanisława Szczepanowskiego, ucznia gimnazjum chełmińskiego;
4. Leszek Sarnowski – kwerenda dotycząca działalności Franciszka Baumgarta z Kokocka;

5. Łada Ponikowska – kwerenda dotycząca działalności Jakuba Kobierzyńskiego, księgarza chetmińskiego;
6. Rodzina Uhl - kwerenda dotycząca rodziny Uhl z Chetmna;
7. Muzeum Ziemi Nadnoteckiej im. Wiktora Stachowiaka w Trzciance - kwerenda dotycząca kamieni kanelurowanych;
8. Archiwum Państwowe w Toruniu – kwerenda dotycząca strat wojennych patacu w Nawrze;
9. Muzeum Narodowe w Gdańsku – kwerenda dotycząca zbiorów rzemiosła artystycznego XVI-XVIII w.

W okresie sprawozdawczym pracownicy zawodowej grupy muzealników Muzeum Ziemi Chetmińskiej w Chetmnie przygotowali następujące publikacje naukowe, artykuły prasowe, wykłady i zdobyli następujące wyróżnienia:

1. Anna Soborska-Zielińska:
 - a. *Wabcz – wieś w pow. chetmińskim i jego dzieje w XIX i pocz. XX w.* - wykład z okazji 800-lecia Wabcza;
 - b. nagroda dla pracownika muzeum przyznana przez Starostę Chetmińskiego w konkursie *Człowiek Kultury*.
2. Anna Grzeszna-Kozikowska:
 - a. *Ludwika i Władysław Trzcińscy. Historia anonimowego zdjęcia*, [w:] Czas Chetmna z dn. 07.01.2022;
 - b. *Weinerowie. Historia porucznika piechoty i jego wybranki*, [w:] Czas Chetmna dn. 21.01.2022;
 - c. *100 lat na komunijnej fotografii*, [w:] Czas Chetmna z dn. 27.05.2022;
 - d. *Za pożyczone pieniądze budowali bezrobotni. Tak powstawał stadion*, [w:] Czas Chetmna z dn. 10.06.2022;
 - e. *Grzeszna-Kozikowska Anna, Krygier Zdzisław, Kolekcja fotografii Jana Schmeltera z okresu służby w Morskim Dywizjonie Lotniczym w Pucku (1926–1928)*, [w:] Zapiski Puckie Nr 21/2022, Puck 2022;
 - f. wyróżnienie w konkursie MUSEJON organizowanego przez Urząd Marszałkowski w Toruniu i Stowarzyszenie Muzealników Polskich Oddział Kujawsko–Pomorski za realizację wystawy *Portret ślubny naszych dziadków i pradziadków* (kuratorka wystawy).

Rozdział V

Działalność kulturowa

W 2022 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie zorganizowało następujące spotkania autorskie, wykłady i odczyty:

1. 17 września – zorganizowano *Marsz pamięci* połączony z prelekcją na temat martyrologii narodu polskiego, w szczególności chełmian, w czasie II wojny światowej.

W 2022 r. pracownicy merytoryczni MZCh brali udział przy przygotowaniach do filmów:

1. *Moja I Komunia św.* (MMS Studio);
2. *O relikwiach św. Walentego* (TVP 3).

W 2022 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie organizowało/współorganizowało poniższe wydarzenia:

1. czerwiec–sierpień – XX Chełmińskie Wieczory Organowe (wspólnie z Fundacją MZCh);
2. 22–23 kwietnia – wspólnie z Kołem Przewodników PTTK Muzeum Ziemi Chełmińskiej włączyło się do akcji *Eskapada – poznaj region z przewodnikiem* (koordynator Kujawsko-Pomorski Urząd Marszałkowski);
3. 25 czerwca – Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie organizowało i uczestniczyło w obchodach Święta Pułkowego 66 Kaszubskiego Pułku Piechoty im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Chełmnie;
4. 11 i 18 września – udział w akcji Europejskie Dni Dziedzictwa (koordynator Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy);
5. 23 września – Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie odebrało wyróżnienie w konkursie MUSEJON organizowanego przez Urząd Marszałkowski w Toruniu i Stowarzyszenie Muzealników Polskich Oddział Kujawsko-Pomorski za realizację wystawy *Portret ślubny naszych dziadków i pradziadków*;
6. 8 października – wspólnie z Kołem Przewodników PTTK w Chełmnie zorganizowano XV *Warsztaty Szkoleniowe dla Przewodników z województwa kujawsko-pomorskiego pod hasłem Nasze korzenie*;
7. 1 października – uczestnictwo w ogólnopolskiej akcji *Weekend seniora z kulturą*;
8. 29 października – Muzeum Ziemi Chełmińskiej wspólnie ze Społecznym Komitetem Opieki nad Grobami Zastużonych Chełmian organizowali i wspierali kwestę na chełmińskim cmentarzu parafialnym. Celem zbiórki jest ratowanie i opieka nad grobami zastużonych chełmian;
9. 11 listopada – delegacja Muzeum Ziemi Chełmińskiej uczestniczyła w uroczystościach organizowanych w ramach Święta Niepodległości (coroczne przekazanie darów do muzeum);
10. 18–19 oraz 25–26 listopada Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie włączyło się do akcji *Weekend za pół ceny*;
11. 3 grudnia – *Mikotajkowe Warsztaty z origami*;
12. 12 grudnia – delegacja Muzeum Ziemi Chełmińskiej uczestniczyła w uroczystościach organizowanych z okazji 41 rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce organizowanych przez IPN oraz Stowarzyszenie „Chełminiacy 82”.

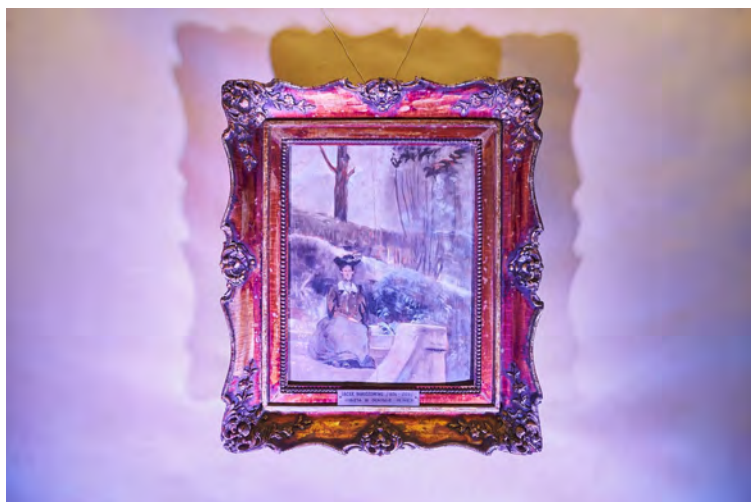
W 2022 r. zorganizowano **26** „Spacerków po Chełmnie” dla mieszkańców oraz turystów, w których łącznie uczestniczyło **875** osób. Tematami spotkań były między innymi:

1. *Śladami mennonitów na ziemi chełmińskiej* – wycieczka rowerowa;
2. *Dzieje Sanktuarium Maryjnego w Chełmnie*;
3. *Dzieje zakonów żeńskich w Chełmnie*;
4. *Dawne browary i winnice chełmińskie*;

5. *Parki i ogrody Chełmna;*
6. *Śladami św. Jakuba w Chełmnie.*

Niezmiernie ważną dla chełmińskiej placówki muzealnej była „Europejska Noc Muzeów”, która odbyła się 14 maja 2022 r. Jej najważniejszymi elementami były:

1. wycieczka autokarowa śladami gen. Józefa Hallera;
2. warsztaty artystyczne dla dzieci i dorosłych – *Ludowe obrazy na szkle;*
3. Chełmińska Galeria Sztuki – Jacek Malczewski – *Kobieta w ogrodzie;*
4. zwiedzanie chełmińskiego muzeum i wejście na taras z przewodnikiem;
5. wernisaż wystawy *Moja Pierwsza Komunia Święta;*
6. koncert Mai Włazły i nagranie wideoklipu pod marką Centrum Kultury Starego Miasta;
7. Nocny Spacer po Chełmnie.

Rozdział VI Działalność turystyczna

Informacja Turystyczna miasta Chełmna oferuje materiały promocyjne, mapy, przewodniki, plany miasta, twórczość autorską oraz wydawnictwa naukowe i popularno-naukowe. Na podstawie komercyjnych umów prowadzi również, jako jedyna placówka w Chełmnie, sprzedaż biletów autokarowych do wielu państw oraz inne usługi turystyczne. Obsługuje także indywidualnych turystów oraz wycieczki zorganizowane we współpracy z Chełmińskim Kółem Przewodników PTTK.

Frekwencja w 2022 r. obejmowała **181** wycieczek po Chełmnie, w tym:

1. w języku polskim – 175;
2. w języku angielskim – 3;
3. w języku niemieckim – 3;
4. w języku rosyjskim – 0.

Łącznie w wycieczkach uczestniczyło **5146** osób, w tym:

1. dorośli – 3770;
2. dzieci i młodzież – 1376.

Frekwencja uczestników w wycieczkach po Chełmnie		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2022 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
4265	5146	+20,66

W okresie sprawozdawczym w Informacji Turystycznej pojawiły się następujące nowości wydawnicze oraz materiały promocyjne:

1. Christofer Hermann, *Zamki w państwie krzyżackim w Prusach*;
2. Natalia Zacharek, *Duchy i demony ziemi chełmińskiej*;
3. Krzysztof Kwiatkowski, *Wojska zakonu niemieckiego w Prusach*;
4. Krzysztof Mastykarz, *Czas wolny i rozrywka w Toruniu, Chełmnie, Grudziądzu i Brodnicy w XIV-XVI wieku*;
5. Sławomir Józwiak, Adam Szweda, *Dwór wielkich mistrzów zakonu krzyżackiego*;
6. Janusz Małtek, *Prusy Książęce a Prusy Królewskie w latach 1525–1548*;
7. Dariusz Poliński, *Pień. Siedziba krzyżackich prokuratorów w ziemi chełmińskiej*;
8. Sławomir Józwiak, Janusz Trupinda, *Krzyżackie zamki komturskie w Prusach*;
9. Piotr Birecki, *Ewangelickie budownictwo kościelne w Prusach Zachodnich*;
10. Dariusz Piasek, *ABC Prusy Królewskie*;
11. Bożena Stelmachowska, *Rok obrzędowy na Pomorzu*;
12. Kazimierz Trybulski, *Chrystian*;
13. Józef Krzepela, *Rody ziem pruskich*;
14. Radostaw Biskup, Andrzej Radziwiński (red.), *Kościół i duchowieństwo w średniowiecznej Polsce i na obszarach sąsiednich*;
15. Elżbieta Miłkowska, *Ludwik Rydygier – patron szkoły w Dusocinie*;
16. Janusz Małtek, *Reformacja i protestantyzm w Polsce i Prusach*;
17. torba bawełniana z grafiką Edwarda Dwurnika;
18. torba bawełniana z nadrukiem gHF;
19. plakat B1 Edward Dwurnik;
20. grafika w drewnianej ramce Edward Dwurnik;

21. magnesy (nowe wzory, w tym ceramiczne Arte – Fakt oraz Magnes Turysty).

Przychód w PLN Informacji Turystycznej		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2022 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
54 068,00	87 261,00 zł	+61,39

W 2022 r. Informacja Turystyczna za pomocą komercyjnej sieci transportowej biletów komunikacyjnych sprzedała **157** biletów.

Rozdział VII

Działalność konserwatorska i grantowa

W 2022 r. Muzeum Ziemi Chetmińskiej w Chetmnie składało wnioski do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Starostwa Powiatowego w Chetmnie, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kuj-Pom oraz Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu w następujących programach:

1. program MKiDN – Wspieranie działań muzealnych – Konserwacja dyplomów rzemieślniczych i organizacji społecznych XVIII-XX w. [wartość: 51 007,00 PLN];
2. program MKiDN – Wspieranie działań muzealnych – Konserwacja źródeł kartograficznych do dziejów Chetmna i powiatu chetmińskiego XIX-XX w. [wartość: 52 320,00 PLN];
3. program MKiDN – Ochrona Zabytków – Konserwacja i restauracja dekoracji malarskiej na sklepieniu i ścianach Sali Ślubów wraz z przedsionkiem w ratuszu w Chetmnie - ETAP I [wartość: 208 212,00 PLN];
4. program MKiDN – Ochrona Zabytków – Chetmno, Ratusz ul. Rynek 28 (1567-1572), konserwacja i restauracja ścian fundamentowych oraz piwnic - etap I [wartość: 828 690,99 PLN];
5. program Powiatu Chetmińskiego – Ochrona Zabytków – Konserwacja i restauracja dekoracji malarskiej na sklepieniu i ścianach przedsionka Sali Ślubów w ratuszu w Chetmnie - ETAP I [wartość: 80 939,00 PLN];
6. program Urzędu Marszałkowskiego Woj. Kuj-Pom – Ochrona Zabytków – Konserwacja i restauracja dekoracji malarskiej na sklepieniu i ścianach Sali Ślubów w ratuszu w Chetmnie – ETAP II [wartość: 208 212,00 PLN];
7. program Kuj-Pom Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Ochrona Zabytków – Konserwacja i restauracja dekoracji malarskiej na sklepieniu i ścianach Sali Tajnych Posiedzeń w ratuszu w Chetmnie - ETAP I [wartość: 33 000,00 PLN];
8. dotacja celowa Gminy Miasto Chetmno – Modernizacja instalacji elektrycznej i centralnego ogrzewania w Sali Ślubów oraz instalacji Systemu Sygnalizacji Pożarowej na parterze ratusza [wartość: 100 000,00 PLN];
9. dotacja celowa/mecenat Mondi Świecie S.A. – Konserwacja i restauracja dekoracji malarskiej na sklepieniu i ścianach Sali Tajnych Posiedzeń w ratuszu w Chetmnie – ETAP I [wartość: 10 000,00 PLN]

W 2022 r. Muzeum Ziemi Chetmińskiej w Chetmnie poddało konserwacji dokumentację techniczną ratusza z 1975 r. oraz przekazało do komory gazowej do Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu celem fumigacji zbiorów muzykaliów chetmińskich chórów.

W 2022 r. pracownik MZCH brał udział w 3 dniowej konferencji pt.: „Zbiory biblioteczne w instytucjach kościelnych” połączoną z warsztatami z zakresu konserwacji i przechowywania zbiorów, zorganizowanej przez Bibliotekę Narodową w Warszawie, Radę ds. Kultury i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Konferencji Episkopatu Polski i Federację Bibliotek Kościelnych „Fides”.

Rozdział VIII Gotycko-renesansowy ratusz

1. RAPORT O STANIE RATUSZA

W roku 2022 *Raport o stanie ratusza* został opatrzony o kolejne aneksy obrazujące i opisujące działania w chetmińskim ratuszu, dotyczące:

2. marzec 2022 – PRACE PORZĄDKOWE ORAZ WYMIANA OŚWIETLENIA W PIWNICY RATUSZA (dokumentacja fotograficzna dostępna w aneksie do Raportu o stanie Ratusza).

Wykonane prace miały na celu:

- wywóz/utylizację odpadów z ślepym tunelu pod płytą rynku (gruz, śmieci itp.);
- montaż oświetlenia LED w ślepym tunelu prowadzącym pod płytą rynku;
- wymiana opraw oświetleniowych na LED we wszystkich pomieszczeniach piwnicy ratusza;
- wymiana oświetlenia ewakuacyjnego w całej piwnicy ratusza;
- wymiana rozdzielni prądowej (stara rozdzielnia z lat 50./70. XX w.);
- montaż gniazda siłowego 380V w piwnicy ratusza.

Podczas wizji lokalnych z pracownikami MZCh nie potwierdzono w poprzednich kilkunastu latach porządkowania ślepego tunelu pod płytą rynku tej części ratusza.

3. kwiecień 2022 – PRACE TELEINFORMATYCZNE NA WIEŻY RATUSZA (dokumentacja fotograficzna dostępna w aneksie do Raportu o stanie Ratusza).

Wykonane prace miały na celu:

- weryfikację urządzeń teleinformatycznych znajdujących się na wieży ratuszowej w obecności informatyka Urzędu Miasta,
- demontaż nieużywanych anten WI-FI (brak aktywności anten od kilku do kilkunastu lat),
- demontaż starego okablowania do nieużywanych anten WI-FI,
- demontaż uchwytów i skrzynek teleinformatycznych.

4. czerwiec-listopad 2022 – KONSERWACJA I RESTAURACJA SALI ŚLUBÓW – ETAP I
(dokumentacja fotograficzna dostępna w aneksie do Raportu o stanie Ratusza).

Wykonane prace miały na celu:

- usunięcie warstwy emulsyjnej i klejowej z powierzchni malowideł;
- usunięcie gładzi gipsowej z gliców okiennych;
- podklejenie lokalnie tuszczących się fragmentów warstwy malarskiej;
- doczyszczanie odstoniętej warstwy malarskiej;
- równoległe podklejenie lokalnych rozwarstwień pociąty z podłożem;
- wykonanie fotografii całości sklepienia w promieniach UV i w podczerwieni;
- strukturalne wzmocnienie tynku razem z warstwą malarską;
- usunięcie gipsowych zacierek bruzd pod instalację elektryczną i alarmową;
- uzupełnienie ubytków zaprawy.

Planowany II etap – restauracja – to wnikliwe przesłedzenia zachowania form i stworzenie projektu rekonstrukcji lub aranżacji, który w warstwie rysunkowej i malarskiej najwierniej zbliży się do charakteru eksponowanej dekoracji. Działania te pozwolą nie tylko na wskrzeszenie historycznej wartości obiektu, ale także na podniesienie atrakcyjności turystycznej jedynego w województwie tej rangi ratusza, w czym upatruje się główny zakładany rezultat zadania.

5. wrzesień-październik 2022 – PROJEKTY I BADANIA KONSERWATORSKIE ELEWACJI RATUSZA (przy współudziale Urzędu Miasta Chetmna).

W 2022 zlecono wykonawcy projektów i badań niezbędne poprawki opracowań z roku 2021, które umożliwiły uzyskanie pozwoleń konserwatorskich i budowlanych oraz złożenie wniosku na pierwszy etap prac w programie ministerialnym Ochrona Zabytków.

6. grudzień 2022 – MODERNIZACJA INSTALACJI SYSTEMU SYGNALIZACJI POŻAROWEJ NA PARTERZE RATUSZA (dokumentacja fotograficzna dostępna w aneksie do Raportu o stanie Ratusza).

Wykonane zostały następujące prace:

- projekt wykonawczy nowej instalacji Systemu Sygnalizacji Pożarowej (SSP);
- demontaż starej instalacji Systemu Sygnalizacji Pożarowej (z lat 50 i 70 XX w.);
- instalacja nowej Centrali Powiadomienia Pożarowego;

- montaż nowego okablowania (przewód ognioodporny);
- montaż nowego ręcznego ostrzegacza pożarowego (ROP);
- montaż nowych sygnalizatorów optyczno-akustycznych;
- montaż nowych optycznych czujek dymu.

7. grudzień 2022 – MODERNIZACJA INSTALACJI ELEKTRYCZNEJ W SALI ŚLUBÓW I PRZEDSIONKU RATUSZA (dokumentacja fotograficzna dostępna w aneksie do Raportu o stanie Ratusza).

Wykonane zostały następujące prace:

- projekt wykonawczy nowej instalacji elektrycznej na Sali Ślubów i w przedsionku;
- demontaż starej głównej rozdzielni prądowej ratusza w przedsionku Sali Ślubów (z lat 70. XX w.);
- montaż nowego okablowania elektrycznego na Sali Ślubów i w przedsionku;
- montaż nowych nowych łączników i gniazd prądowych na Sali Ślubów i w przedsionku;
- budowa i montaż nowej głównej rozdzielni prądowej ratusza.

8. grudzień 2022 – MODERNIZACJA INSTALACJI CENTRALNEGO OGRZEWANIA W SALI ŚLUBÓW RATUSZA (dokumentacja fotograficzna dostępna w aneksie do Raportu o stanie Ratusza).

Wykonane zostały następujące prace:

- projekt wykonawczy nowej instalacji c.o. na Sali Ślubów;
- demontaż starych pionów instalacji c.o. na Sali Ślubów i w piwnicy ratusza (z lat 70. XX w.);
- montaż nowych pionów instalacji c.o. na Sali Ślubów i w piwnicy ratusza;
- montaż nowych grzejników na Sali Ślubów (zamówienie zgodne z wymogami konserwatora).

